

J

Epilepsi og førerkort

- Helsekravene du må vite om

Epilepsiforbundet

FORORD

Av hensyn til trafikkikkerheten er det strenge helsekrav knyttet til å ha førerkort. Epileptiske anfall under kjøring kan ha svært alvorlige konsekvenser, derfor har førerkortforskriften et eget kapittel om helsekravene knyttet til epilepsi og epilepsilignende anfall (kapittel 8). Som sjåfør har du selv ansvaret for at du oppfyller kravene til trafikkikkerhet når du setter deg bak rattet.

FØRERKORTKLASSER

Helsekravene knyttet til epilepsi og førerkort skiller mellom:

- Førerkortklasse 1: AM, S, T, A1, A2, A, B, BE (personbiler, mopeder, motorsykler, traktorer og beltevogner)
- Førerkortklasse 2 og 3: C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE (kjøretøy tyngre enn 3.500 kg, minibuss, buss, utrykningskjøretøy og andre kjøretøy som krever kjøreseddel eller kompetansebevis).

HELSEKRAV FOR FØRERKORTKLASSE 1

For vanlig personbil og de lettere førerkortene i klasse 1 er det generelle helsekravet 5 års anfallsfrihet. Det betyr at man ikke kan få varig førerkort før man har vært anfallsfri i 5 år. Man vil som regel få førerkortet mye tidligere, men frem til man har vært anfallsfri i 5 år, vil det være krav om jevnlig oppfølging og helseattester. Kravene til helse er de samme både for deg som skal kjøre opp for første gang og deg som skal få tilbake førerkortet etter anfall. Hvor lenge du må være anfallsfri før du kan få førerkort, avhenger av anfallssituasjonen og type anfall.

Enkeltstående epileptisk anfall med kjent årsak som er behandlet

Epileptiske anfall kan oppstå i særlige tilfeller uten at man har epilepsi, for eksempel ved dehydrering, søvnmangel, stress eller som følge av andre sykdommer, ulykker eller rus. I tilfeller hvor årsaken er kjent og behandlet, og nevrolog vurderer at det er en lav risiko for at nye anfall vil oppstå, kan man få tilbake førerkortet etter 6 måneder.

Enkeltstående uprovosert epileptisk anfall

Får du et første epileptisk anfall uten at man vet årsaken til anfallet, men hvor det er sannsynlig at årsaken til anfallet er epilepsi, kreves det at du er anfallsfri i 1 år før du kan få tilbake førerkortet. Nevrolog må i helseattesten bekrefte en lav risiko for nye anfall.

To eller flere epileptiske anfall

Har du hatt mer enn ett epileptisk anfall, regner man med at du har epilepsi, og dermed en forhøyet risiko for å få nye anfall. For å få tilbake førerkortet, kreves det derfor at du er anfallsfri i 1 år. Etter 1 års anfallsfrihet må du ha helseattest fra nevrolog som bekrefter en lav risiko for nye anfall.

Epilepsianfall bare under søvn

Hvis anfallene dine kun oppstår mens du sover, vil du kunne få førerkortet når anfallssituasjonen har vært stabil over lengre tid. Det kreves da at du ikke har hatt noen andre typer anfall på 1 år. Nevrolog må bekrefte anfallsmønstret ditt og vurdere at det er lav risiko for nytt anfall i våken tilstand.

Fokale epileptiske anfall uten påvirkning av bevisstheten

Har du kun anfall av typen som aldri påvirker bevisstheten din, kan du oppfylle helsekravet. For å kunne få førerkortet, kreves det da at nevrolog bekrefter at bevisstheten og kjøreevnen din aldri blir påvirket under anfall, og at anfallsmønstret ditt har vært uforandret i minst 1 år.

Psykogene eller funksjonelle anfall (PNES)

Har du kun PNES-anfall, uten vanlige epileptiske anfall, er helsekravet oppfylt etter 3 måneder uten anfall, dersom relevant spesialist vurderer at det er lav risiko for nytt anfall.

Epileptisk anfall under legestyrtd nedtrapping eller egenseponering der behandling gjenopptas

Får du anfall mens du forsøker å trappe ned på medisinene, må det gå 3 måneder fra du har gjenopptatt medisinene til du igjen kan kjøre. Det kreves også at nevrolog vurderer at det er lav risiko for at flere anfall vil gjenoppstå.

Epilepsimedisiner og førerkort

Ved stabil medisinerer er epilepsimedisiner normalt ingen hindring for å kunne kjøre bil. Det vil derfor sjelden være behov for å søke dispensasjon.

Har du glemt å ta medisinene, eller ikke har kunnet ta medisinene over en kort periode, bør du snakke med legen din før du kjører igjen.

Nedtrapping og endringer i medisinerer

Når du gjør endringer i medikamentdoser er det en større fare for anfall eller bivirkninger som kan påvirke kjøreevnen. Du skal derfor aldri kjøre bil i den tiden du gjør medikamentendringer, og i 3 måneder etter endringen. Helsekravet for førerkort er derfor først oppfylt 3 måneder etter du er ferdig med endringen eller nedtrappingen.

HELSEKRAV FOR TYNGRE FØREKORTKLASSER (FØREKORTKLASSE 2 OG 3)

For de tyngre førerkortklassene 2 og 3 er helsekravet svært strengt. Her kreves det 10 års anfallsfrihet og 10 år uten bruk av epilepsimedisiner. Det er få dispensasjonsmuligheter for denne type førerkort.

Unntakene fra regelen er ved ett enkeltstående anfall hvor årsaken er kjent og nevrolog vurderer svært lav risiko for nye anfall. Da kan man få førerkortet tilbake etter 3 år. For enkeltstående uproserte anfall kreves det 5 års anfallsfrihet. For personer som kun har PNES-anfall, er kravet for de tyngre førerkortklassene også 5 års anfallsfrihet.

Har man som barn hatt Benign barneepilepsi eller Rolandisk epilepsi, gir dette ingen begrensninger for tyngre førerkort. I de få tilfellene hvor man har brukt epilepsimedisiner etter barnealderen, er likevel helsekravet først oppfylt når man har gått 10 år uten epilepsimedisin.

SAKSGANG OG PRAKTISK INFORMASJON

Ditt ansvar

Får du epileptiske anfall, oppfyller du ikke lenger kravene til førerkort. Dette gjelder selv om du ikke har fortalt lege om anfallet, eller legen ikke har fortalt deg at du ikke kan kjøre bil. Når du som sjåfør setter deg inn i en bil, er det alltid du som har ansvaret for at du oppfyller kravene for førerkort. Om du kjører bil når du vet at du ikke oppfyller kravene til sikkerhet, og en ulykke skulle skje, vil du kunne holdes ansvarlig.

Inndragning av førerrett

Legen har en lovpålagt plikt til å melde fra til fylkesmannen hvis du ikke lenger oppfyller helsekravet til førerkort. Fylkesmannen skal deretter vurdere hvorvidt det

skal meldes fra til politiet om inndragning av førerkort. Legen er pliktig til å gi deg beskjed om at kjøring er ulovlig også under saksbehandlingen hos fylkesmannen. I de tilfeller hvor man regner med at helsekravet igjen vil være oppfylt innen 6 måneder, kan legen velge å bare gi deg en advarsel om at førerkortet ditt er midlertidig ugyldig, uten å sende melding til fylkesmannen.

Dispensasjon fra helsekravene

Fra 2016 er helsekravene blitt mer spesifisert i forskriften, og legene har dermed fått et større ansvar for å vurdere hver enkelt person. Det er derfor i mindre grad nødvendig å søke dispensasjon. Hvis du likevel mener at din situasjon tilsier at du burde kunne kjøre bil selv om du ikke oppfyller helsekravet, kan du søke fylkesmannen om dispensasjon. Da sender du selv inn en søknad til fylkesmannen med en grundig attest fra nevrolog, med informasjon om blant annet tidspunkt for siste anfall, type anfall, eventuelle omstendigheter rundt anfallet, resultater av eventuelle spesialundersøkelser som EEG/CT/MR, antatt årsak og vurdering av risiko for nye anfall. Ditt behov for førerkort vil ikke være en del av vurderingen til fylkesmannen.

Det er fylkesmannen i ditt hjemfylke som vurderer søknaden om dispensasjon. Får du avslag fra fylkesmannen, kan du klage på vedtaket. Etter at du har klaget, vil fylkesmannen gå gjennom saken og eventuelle nye opplysninger på nytt, og vurdere om det er grunnlag for å endre vedtaket. Opprettholdes vedtaket, sender fylkesmannen saken videre til Helseklage for behandling.

Tilbakelevering av førerkortet

Når du igjen oppfyller helsekravet, trenger du en helseattest fra nevrolog som bekrefter dette. Helseattesten leveres politiet, som skal vurdere den. Hvis alt er i orden, oversender politiet helseattesten til trafikkstasjonen, som skriver ut et nytt førerkort. Hvis opplysningene i helseattesten derimot gjør at politiet er i tvil om hvorvidt helsekravene faktisk er oppfylt, sender de saken til fylkesmannen for vurdering, noe som ofte har lang saksbehandlingstid. Det er derfor viktig at helseattesten er korrekt og fullstendig utfylt, slik at det kan gjøres en god vurdering på stedet. Det skal ikke være behov for ny oppkjøring.

I helseattesten skal legen fylle ut anbefalt varighet på førerkortet. De fleste vil derfor få et førerkort med begrenset varighet, hvor førerkortet må fornyes etter en gitt tid. Når førerkortet skal fornyes, kreves det ny helseattest. Helseattesten ved fornyelse trenger ikke komme fra nevrolog, men kan fylles ut av fastlegen. Etter 5 års anfallsfrihet kan du få varig førerkort.

Mer informasjon

Mer informasjon om helsekravene til førerkort finner du i Førerkortveilederen på www.helsedirektoratet.no.

ALTERNATIV TRANSPORT

Mange som mister førerkortet opplever at dette setter begrensninger for muligheten til å komme seg rundt. Et flertall vil kunne benytte seg av kollektivtransport. For de som ikke kan benytte kollektivtransport, finnes det noen alternative transportordninger.

Arbeids- og utdanningsreiser

Personer som mister førerkortet på grunn av epilepsi, og som ikke kan ta kollektivt til og fra arbeid, kan få dekket taxi mot en mindre egenandel. For mer informasjon, se www.nav.no.

TT-reiser

TT-ordningen er en fylkeskommunal ordning for fritidsreiser. I ordningen kan funksjonshemmede som ikke kan benytte kollektivtransport, få et tilskudd til fritidsreiser med taxi. Ordningen varierer mellom fylkene, men for å få TT-reiser er det viktig å skissere hvorfor du på grunn av din epilepsi ikke kan reise kollektivt. For mer informasjon, kontakt din fylkeskommune.

Pasientreiser

Har du behov for transport til lege, fysioterapeut eller andre helsetjenester, kan du få dekket reisen gjennom Pasientreiser. For mer informasjon, se www.helsenorge.no.

MELD DEG INN I EPILEPSIFORBUNDET PÅ

www.epilepsi.no

eller skann QR-koden til høyre.

Det er takket være våre medlemmer at vi kan utarbeide og spre kvalitetssikret informasjonsmateriell som denne brosjyren. Mer informasjon finner du på www.epilepsi.no.

HAR DU SPØRSMÅL OM EPILEPSI?

KONTAKT RÅDGIVNINGSTELEFONEN

Mail: raad@epilepsi.no

Tlf.: 22 47 66 00

BETJENT

Mandag - fredag { 10-14 }

Torsdag { 17-21 }

Mange spørsmål dukker opp når man får epilepsi tett innpå livet. Kontakt rådgivningstelefonen for å få noen å prate med. Her finner du trenede likepersoner som selv har diagnosen eller er pårørende til noen med epilepsi.

Alle likepersoner har taushetsplikt.

Hold deg oppdatert på siste nytt via:

[youtube.com/@EpilepsiforbundetNorge](https://www.youtube.com/@EpilepsiforbundetNorge)

[facebook.com/epilepsiforbund](https://www.facebook.com/epilepsiforbund)

[snapchat.com/add/epilepsiforbund](https://www.snapchat.com/add/epilepsiforbund)

[instagram.com/epilepsiforbundet](https://www.instagram.com/epilepsiforbundet)

Utarbeidet av: Therese Ravatn, Epilepsiforbundet

Revidert: 2023

Avsender: Epilepsiforbundet, tlf: 22 47 66 00

ISBN 978-82-93215-26-45